

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " — " —
četrt " 6 " 50 " —
mesec " 2 " 20 "

V upravnistvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " — " —
četrt " 5 " 50 " —
mesec " 1 " 70 "

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2. I., 17

Izhaja vsak dan, izvenredni
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 110.

V Ljubljani, v ponedeljek 14. maja 1900.

Letnik XXVIII.

Z dunajskega vseučilišča.

(Izv. poročilo.)

Pretekli teden je bila avla dunajske uni-
verze — kakor že tolikrat — zopet pozo-
rišče nemirov in surovih nastopov, s kate-
rimi je nemško nacionalno iz z njim zve-
zano židovsko-liberalno dijaštvo branilo nem-
štvo in svobodo. To se pa doseže, če se
psuje in pretepa svoje kolege, ki so katol.
mišljenja. Tako je bilo tudi to pot. Ustano-
vili sta se namreč dve novi katoliški nemški
dijaški zavezi »Kürnbergers« za gornjeavstr.
in salcburške akademike in »Nordgau« za
Nemce iz sudetskih dežel. Kakor je bil to
za katoliško gibanje mej dijaštvom vesel
pojav, tako malenkostnega pomena je bilo
to za splošnost, zlasti za ogromno proti-kat.
večino. In vendar taka razburjenost, kakor
bi mogla peščica mladeničev velikansko
stranko Schönererijanskih in židovskih sab-
ljačev kar čez noč speči in snesti za prvi
zajutrek. Sprva se je reklo, da je neka iz-
mej novoustanovljenih zavez si izbrala druš-
vene barve, katere je imelo neko že pred
leti razpuščeno nemško-nacionalno društvo.
S to parolo se je stvar začela, namreč me-
tanje nemških katoliških buršev, bodisi od
te ali one zaveze iz avle, pred, ali bolje po-
vedano, za vseučiliškimi vrati pa demonstra-
cije proti policiji, ki se je vselej v velikem
zastopstvu zbrala pred univerzo; uhod pa
ji je prepovedan. V koliko je ta intervencija
od strani slavne policije koristila, nam ni
znano.

Rektorjevi rahli opomini so bili, kakor
je to že tukaj običajno, brez vspeha in zato
je akademski senat prepovedal, hoditi s če-
picami in trakovi v vseučiliške prostore. Ka-
toliški dijak so sklenili, se tej odredbi pod-
vreči. Drugače njih nasprotniki. Prodrli so
v soboto kordon vseučiliških pedelov in šli
naravnost v rektorjevo pisarno s čepicami
in trakovi, se pritoževati radi te prepovedi.
Rektor pa je deputacijo vsprejel in jej ob-
ljubil svojo pomoč. Tako se je oziral rektor
kot načelnik akademičnega senata in nemški
nacionallec, na odredbo najvišje akademiške
gosposke. Ni čudno torej, da so gospodje v
akademičnem senatu prijemali rektorja, da
se je tako daleč spozabil in sam pomagal

rušiti ugled in avtoriteto senata. Rektor
profesor dr. Neumann, po svojem poklicu
teološki učenjak, je dal na to ostavko, češ
da je prepustljiv in premalo strog in ne
more vzdrževati reda. Splošna sodba je, da
je prof. Neumann res bil preveč popustljiv,
toda le napram nemškim heilovcem, in do
odurnosti strog proti katoliškim dijakom,
katerim je še dan pred svojo demisijo ob-
ljubil, da jim bo dal občutiti svojo dejansko
nevšečnost. Usoda pa je hotela, da se je
njemu izrekla nevšečnost od tako kompet-
entne strani, kakor je akademični senat.

V nedeljo je bilo vseučilišče zaprto. Go-
vori se pa, da bo ostalo zaprto, morda za
cel tečaj, ker nacionalci in liberalci prete s
splošnim štrajkom, ako se dotična prepoved
ne prekliče. S tem bi bila hudo prizadeta
večina onih, ki nimajo s temi nemiri nič-
esar opraviti, ker bi zgubila tečaj in še mar-
sikalj družega. Vendar je upati, da se bodo
vročekrvne glave ohladile in da bodo pri-
stojni faktorji pokazali toliko objektivnosti,
da ne bodo mesto krivih kaznovali vse. Vse-
kako pa bi bilo želeti v interesu akademiške
mladine, katera prihaja na univerzo, da bi
se učila, da bi se razmere na dunajskem
vseučilišču že skoraj sanirale. Kajti še ne
pozabljeni škandali iz zadnjih let uče, da
more krdelo pijanih razgrajčev, ki sicer šole
znotraj nikdar ne vidijo, onemogočiti z raz-
sajanjem vsa predavanja. Tej kliki se za vse
to ne skrivi niti najmanjši las na glavi. V
znamenju akademiške slobode vlada brezob-
zirni, s pestmi govoreči terorizem zoper vse,
kar tej kliki ni po volji. Nemški katoliki so
že nebrojnokrat na lastnih glavah to obču-
tili, prav tako tisti del židov, ki niso pri-
klopljeni liberalni stranki in tvorijo v židov-
stvu posebno, židovsko-nacionalno stališče
zavzemajočo stranko. Za časa Badenijeve
vlade so bili Slovani na dnevnem redu in
se jim je branil vstop v avlo. Ugled in slava
dunajske Almae matris vedno bolj propa-
data, pa kaj, da je vseučilišče le »nemško«
in »freihelthich«.

Sedanji nemiri sprva niso imeli poseb-
nega, kakor se je zdelo, še ne načelnega
pomena; a stvar se je zasukala. Nacionalna
in liberalna društva izjavljajo, da vidijo v
ustanovitvi novih nemških katoliških društev

— ki pa štejejo bore malo članov — nov
atentat na svobodomiselni značaj univerze
in poskus, jo poklerikaliti. V bistvu se gre
torej za vprašanje, je li dovoljeno prosto pri-
znovati svojo pristojnost h katoličanstvu tudi
v prostorih jedne najvišjih šol, katere vzdr-
žuje po večini katoliška avstrijska država z
denarjem po veliki večini katoliških davko-
plačevalcev; zato zaslužijo dogodki zadnjih
dni zanimanje v širših katoliških krogih;
zlasti pa je želeti, da bi se zanimali za nje
oni katoliški možje, ki imajo v javnosti ne-
kaj vpliva in imajo pravico, tudi z vlado de-
lati račune.

Nemškemu katoliškemu dijaštvu pa v
teh hudih dneh ne moremo odreči svojih
simpatij in priznanje za njih res junaško na-
stopanje, a ob enem želimo, da bi se ti
gospodje iz tega tudi nekaj učili. V mislih
imamo namreč njih koketovanje z nacio-
nalci v gotovih, za Slovane kritičnih polo-
žajih in večkratno nepotrebno povdarjanje in
pretiravanje »nemškega« stališča. Drugič pa
naj bi opustili burševske običaje, odložili
burševske čepice, prepustili to staro šaro
svojim menzuraškim sorojakom; s tem bi
se modernizovali in izognili mnogim nepo-
trebnim neprijetnostim, če ne hujšim posledicam.

Mažari v hrvatskem Primorju.

XXXI.

Poznata je mažarska širokoustnost glede
vzdržavanja Hrvatske. Vse temeljito doka-
zovanje od hrvatske strani, da Mažari ne tro-
šijo na Hrvatsko niti vinarja, marveč da se
še sami okoriščujejo z dohodki hrvatskimi,
se na merodavnih mestih, pa tudi po časo-
pisih neprenehoma zanikuje. Mažari že vedo,
zakaj to delajo, a najžalostnejše je, da se
uradna Hrvatska temu ne protivi, nego
molči, ali celo odobruje tako nepošteno rav-
nanje. Še posebno so pa gostobesedni Ma-
žari, kadar govore o Reki in o stroških za
to pomorsko mesto.

Vse, kar so storili za to lukco, vse so
le žrtve mažarske države; zategadelj zahte-
vajo pa tudi od reškega prebivalstva le za-
hvalnost, kajti brez Mažarov bi Reka ostala
neznata. To zahvalnost iščejo seveda le od

tujega laškega življa, ki se tudi le z njihovo
pomočjo drži na Reki. To prebivalstvo mora
z Mažari zatirati hrvatstvo, katero noče pri-
znovati omenjenih velikih žrtv, ki jih da-
jejo Mažari tudi zanje. Pravi cilj mažarske
politike pa je ta, da pretvorijo Reko v ma-
žarsko trgovsko mesto. In kadarkoli Mažari
zahtevajo v tem pogledu tudi od laškega
življa popustljivosti, vselej omenjajo, kaj
vse že niso storili za Reko.

Če se tedaj reški Lahi ali bolje irre-
dentisti upirajo včasim mažarskim nameram,
tedaj jih le-ti proglašajo za nevhvaležneže.
Za tolike milijone, ki so jih Mažari dozdej
potrošili za Reko, bi se že spodobilo, da se
vsaj Lahi oklenejo čvrsto mažarske državne
ideje. Koliko so v tem pogledu Mažari vspeli
s svojimi milijoni, to bode nam pokazala
bodočnost. Krivo pa je njihovo hvalisanje,
češ, da so vse žrtvovali le za napredek Reke,
in da še sedaj doprinašajo žrtve. To ni res-
nica. Mažari sploh niso za Reko nič žrtvo-
vali, kajti vse investicije v tem mestu jim
nosijo lepe dohodke.

Mažari so dozdej potrošili na Reko kakih
80 milijonov goldinarjev, kar bi iznašalo po
5% letnih obresti do 4 milijone. Dohodkov
pa je imela država od tega leta 1899 do 8
milijonov goldinarjev. Tedaj 4 milijone gol-
dinarjev čistega dobička od vseh investicij
na leto dobiva država od reškega mesta, in
to se imenujejo žrtve. Ko bi Mažari dobi-
vali tako lepe dohodke od drugih svojih in-
vesticij, za katere so naredili dolga čez dve
in pol milijarde, bi se ta dolg mogel tudi
izplačati, in Mažari bi se mogli smatrati za
srečne in dobre gospodarje, kar pa žalibog
v resnici ni.

Če so Mažari za Reko kaj storili, jim
zdaj tudi nosi, in zato prebivalstvo reško ne
more izkazovati zahtevane hvalečnosti in to
tim manje, ker pravo reško prebivalstvo
Lahi in Hrvati nimajo od vsega tega na-
predka prave koristi. Najbolji dokaz za to
je to, da stara trgovska podjetja na Reki
propadajo, a pojavljajo se nova, od države
podpirana. Država je na Reki osnovala mnoge
banke, tovarne in druga razna podjetja, iz-
podrinila domačine in prodala vse iz Ma-
žarske tje kaj naseljenim svojim milencem;
ravno tako se vodi glavna uprava vseh teh

LISTEK.

Na Vestfalskem.

Piše J. Knific.

XIX.

Gladbeck 18. aprila.

Neka posebnost münsterske škofije so
rektoratske šole; mi bi jim rekli: katoliške
nižje gimnazije.

Pruska vlada zelo skrbi za šolstvo; v
vsakem kraju so po tri ali štiri ljudske šole,
strogo ločene po veri. Po nekaterih krajih,
n. pr. v Bruchu, imajo, če se ne motim,
štiri katoliške in štiri luteranske šole. Se-
veda vlada skrbi v prvi vrsti za protestan-
tanske in jih podpira, kjerkoli more. Vidiš
na kakej hiši zapisano »Wilhelmsschule«,
semtertja tudi »Friedrichsschule«, veš dobro,
kakšni otroci jo obiskujejo. Protestantizem
in militarizem je cilj pruske vlade; vzrediti
verne protestante in vzgojiti dobre vojake.
Pred vsako šolo ali pa kraj nje je vrt ali
sploh večji prostor: igrišče. Semkaj vodijo
nčiteljji dečke, da jih vadijo v telovadbi. To
ti eksercirajo ti mladi Prusi.

Tudi za gimnazije je dobro preskrbljeno;
v vsakem večjem mestu jo imajo, državno,
večinoma medversko. In to ravno slabo vpliva
na dijake, da postanejo versko indiferentni
ali pa vsaj mlačni. Da bi ta nedostatek vsaj
ublažilo, ustanavlja škofijstvo rektoratske
šole. Vzdržuje jih občina sama, kakor vzdr-
žuje tudi svoje duhovnike, bodisi katoliške
ali pa luteranske. Tudi rudarji morajo razun
dohodninskega davka plačevati še davek za
cerkev in šolo. Duhovnik in učitelj dobivata
od občine stalno plačo, če ni morda v do-
tičnem kraju ustanovljen kak beneficij. Bire
ne poznajo dušni pastirji; zdi se jim smešno
to beračenje po hišah. In dohodkov nimajo
slabih; v Gladbecku, kjer bivam sedaj, do-
bivata kaplana po 3000 mark na leto iz usta-
nove; razun tega še mašna darila in štol-
nino. Seveda je to jedna izmed najboljših
služb; vendar pa pod 1500 mark letnih do-
hodkov nima nijeden kaplan. Za podučevanje
v šoli ne dobivajo nikakih nagrad; tudi vlada
jim ne plačuje nobenega beliča.

Pruske srednje šole so urejene nekoliko
drugače ko naše. Dijak vstopi v seksto ter
se dviga dalje po lestvici: quinta, quarta,
unterprima, oberprima. Vsaka gimna-
zija ima torej devet razredov. Podučujejo se
predmeti isti kakor pri nas, samo da je obli-
gaten jezik tudi francoščina. Angleščina je
prost predmet.

Rektoratska šola ima pet razredov, do
vštevši »obertertiam«. Podučuje se ravno tako
kakor po gimnazijah. Večina takih šol je ka-
toliških; v zadnjem času jih ustanavljajo tudi
protestanti. Vodja, »rektor« je navadno du-
hovnik. Kdor se namreč prostovoljno oglasi,
pusti mu münstersko škofijstvo, da študira
na ondodni akademiji. Ondi napravi državne
izpite. Skušnje so zelo težke. In kaj bi tudine?
Vlada, katerej so te šole tra v peti, je na-
stavila za predsednika izpraševalne komisije
luteranskega duhovnega svetnika.

Zato se mnogo kandidatov odtegne iz-
pitom ter brez državnih skušenj podučuje na
rektoratskih šolah. Temu nasproti je vlada
izdala postavbo, da ne more nihče biti na-
stavljen kot rektor, kdor nima državnih iz-
pitov. Kaj si izmislijo bitre glave? Nadenejo
šolam drugo ime; pravijo jim: »rodbinska
šola« (Familienschule). Te šole so za las
take kakor rektoratske, samo da njih rek-

njim je v zadnjem času vlada obrnila svojo
ost. Tako bidejo katoliki vedni boj z lute-
ranskimi Prusi.

Rektorji so večinoma še mladi; saj te
šole še niso stare. Z dušnim pastirstvom se
jim ni treba ukvarjati, ker imajo preveč
opraviti v šoli. 30 učnih ur na teden utru-
di vsakogar in povrh tega še toliko postranskih
opravil. Vendar pa navadno rektorji poma-
gajo vsako soboto in nedeljo v spovednici
in na prižnici. Plače imajo po dogovoru z
občino; kdor prične podučevati, dobi 1500
do 2500 mark na leto, in povrh tega mu
občina plačuje stanovanje. V denarnem oziru
se jim torej ne godi ravno preslabo. Dela
pa imajo čez glavo, utrudljivega dela. Zato
ima vsak rektor za pomočnika subrektorja
in pomožnega učitelja. Pri poduku pomagajo
navadno tudi dušni pastirji dotičnega kraja.

Dijaki se razlikujejo po razredih. Nosijo
različnobarvane kape: zelene, rdeče, rujave,
rumene, višnjeve, tako da na prvi pogled
veš, koliko učenosti se je nasrkal že ta ali
oni dijak. To vam je šumenje in drvenje,
kadar se ta pisana »masa« usuje iz šolskih
prostorov!

podjetij v Budimpešti, kjer se plača tudi davek

Mažari in mažarski židi so postavljeni na vsa bolja mesta pri teh državnih in zasebnih od države podpiranih podjetjih. Na ta način hočejo namreč Mažari s silo razširiti na Reki mažarski jezik in ž njim mažarski duh, ker jim je lažje še vedno na potu, in se mesto ne da spremeniti tako hitro v mažarsko lukso, kakor to žele na merodavnem mestu. Poprej so jim bili na potu Hrvati, a ko so le-te potisnili v kot s pomočjo Lahov, hočejo se zdaj rešiti tudi le teh ter zagospodovati sami na celem črti. Reško prebivalstvo je deloma že sprevidelo to hvalisano mažarsko »požrtvovalnost« za Reko ter začelo razmišljati, kam jih bode pripeljala njih velika popustljivost. Ko bi se le popolnoma zdramilo ter se otreslo mažarskega sebičnega varuštva, ter se oklenilo Hrvatske, katera za svoje žrtve gotovo ne bi zahtevala, da propade domače reško prebivalstvo v gmotnem pogledu na korist tujemu življu.

Politični pregled.

V Ljubljani, 14. maja.

Delegacijsko zasedanje v Budimpešti je bilo včeraj slovesno odprto z vsprejemom obestranskih delegatov pri cesarju, ki je imel sledeči prestolni govor kot odgovor na nagovor predsednika avstrijske delegacije viteza Jaworskega in onega ogerske delegacije Szilagyja: »Na zagotovila udanosti, katera sem ravnokar čul, odgovorim z izrazom svoje odkrite zahvale. — Politični položaj monarhije se v malo mesecih od časa zadnjega zasedanja ni spremenil. Naše intimno razmerje napram našim zaveznikom, ki se je na tako vzvišen način pokazalo tudi povodom mojega zadnjega obiska pri Nj. Veličanstvu nemškemu cesarju, se je spopolnilo v izbornih razmerah napram vsem vele-silam, kakor tudi specijelno v vednem porazumu z ruskim carstvom v vseh bližnjega vzhoda tičočih se vprašanjih, in sklepamo iz tega položaja na gotovost, da se nam ohrani blagoslov miru tudi v bodoče. — Moja vojna uprava stavi tudi v tem letu večje zahteve le v najožjih mejah neobhodne potrebe. Deloma so te večje zahteve posledica prejšnjih dovolitev, deloma se tičejo poskusov v topništvu, potem pa takih naprav in zgradb, ki se ne dajo več odlagati. — Gospodarsko življenje v Bosni in Hercegovini se giblje v normalnem tiru vednega razvoja, in v pokritje upravnih stroškov za ti deželi bodo, kakor doslej, zadoščali lastni dohodki. — V nadi, da pričnete s patrijotičko udanostjo svoje ustavno delovanje, vas prav iskreno pozdravljam!« — Vladarjev govor so delegatje navdušeno vsprejeli. Cesar se je potem razgovarjal z vsemi navzočimi delegati.

Ekspozicija zunanega ministra grofa Goluhovskega v današnji prvi seji budgetnega odseka avstrijske delegacije pove splošno, da se razmere naše monarhije v zadnjem času niso spremenile, da je cesarjev

in srednjih šolah, kakor tudi po vseučiliščih konča začetkom velikega tedna in prične teden dni po veliki noči. Ravnokar imajo povsodi vpisovanje. Dolžnost, obiskovati ljudsko šolo, traja od šestega do štirinajstega leta. Glavne počitnice so sredi šolskega leta, v avgustu in septembru, skupaj šest tednov.

I. Dopršivši rektoratsko šolo vstopijo učenci na državno gimnazijo v »untersecundo«. Napraviti morajo vsprejemni izpit. In pravijo, da učenci iz rektoratskih šol niso baš najslabši.

II. Rektoratske šole zelo dobro uplivajo na krščansko življenje dijakov. In tudi tem šolam se ima Vestfalska mnogo zahvaliti, da je ni že zdavnaj požrl protestantovski pruski moloh. Škofijstvo vsled tega na vse načine podpira rektoratske šole. Imajo jo v Hertenu, poldrugo uro dalje v Bueru; ravnokar se je ustanovila v Gladbecku. V seksto se je vpisalo 27 učencev. Vsak začetek je težak.

III. In pri nas? Oj daleč, daleč smo še za Nemci. Naj ščujejo proti katoliškemu konviktu in gimnaziji slovenski liberalci; nič ne de; tudi pruska vlada dela brez števila zaprek rektoratskim šolam. Uspeh pa, katerega dosežajo te šole, daleč prekaša pre-stane težkoče.

obisk v Berlinu, pri katerem se ni razpravljalo o nikakih specijalnih političkih vprašanjih, znova utrdil prijateljsko vez med našo in nemško monarhijo in je toraj ta obisk bil v tem vziru velikega pomena. Velik del njegovega govora so pa zavzemala izvajanja glede južno-afriške vojske. Grof Goluhovski je najprej konstatoval, da razpor med Anglijo in južno-afriškima republikama ni prav nič uplival na razmerje med evropskimi državami, in je nade, da se to tudi v bodoče ne zgodi. S tem seveda ni rečeno, da tudi nadalje iskreno ne želimo naglega konca sedanje vojske. Kako blizu da smo že koncu, to se sedaj še ne da dognati, vsekako se pa kaže, da je izključena posredovalna akcija, ki more imeti le tedaj kaj vspeha, ako jo naprosita oba dela, cesar pa v tem slučaju ni. — Pri tej priliki odgovarja minister na mnogostranske napade v zbornicah, na shodih in v časopisju glede kršenja nevtralnosti. Trditve, pravi grof Goluhovski, je na merodajnem mestu že temeljito ovrgel avstrijski minister-ski predsednik, vendar si ne more kaj, da ne bi odločno zavrnil razlage načel ljudskega prava, ki se niti v besedah niti v smislu ne ujemajo z določili nevtralnosti. V ostalem si pa minister pridržuje pravico, še nadalje odgovarjati v tem oziru, ako bi se tekom razprav pokazala potreba. — Grof Goluhovski sam toraj ni zavrnil prav nobene trditve glede kršenja nevtralnosti. — Glede velikih stroškov za armado je dejal minister, da je tudi sedanj, akoravno ne znatno zvišani znesek občutljiva žrtev, ki se nalaga davkoplačevalcem, toda skupna vlada mora vedno skrbeti za vojno moč monarhije in ne sme pozabiti, da »morejo sredi najmirnejše konstelacije še vedno nastopiti dogodki, ki bi lahko tangiral našo velesilo in ki je vsled tega ne smejo najti nepriljubljenosti«. Pri sestavi skupnega proračuna se je čim največ oziralo na finančni položaj obeh držav in večje zahteve v letu 1901 so omejene le na najpotrebnejše stvari. — Na zahodnoameriškem obrežju nameravajo ustanoviti nova konzularna zastopstva in je v to svrhu odšla tje ladja »Donau« s posebno komisijo, ki bo proučila ondote razmere. — S posebnim iznenadenjem toraj ekspozicije grofa Goluhovskega letos ni osrečil v Budimpešti zbranih delegatov.

Boj ministrskemu predsedniku Szellu se napoveduje na vseh straneh. Najboljši dokaz za to so najnoveji dogodki v ogerski delegaciji. Iz nje srede sta namreč prostovoljno izstopila opozicijska grof Zichy in Rakovsky, posl. Ugrona pa ni hotela voliti večina. V delegaciji torej ne bo vlada zadela prav ob noben odpor, tem večji vihar bo pa povzročila opozicija v poslanski zbornici. Mir, ki ga je Szell dosedaj umetno gojil, je sedaj izginil iz parlamenta in v nemiru se mož ne bo mogel vzdržati na krmilu.

Z južno afriškega bojišča. V drugi polovici tekočega meseca pride baje angleški maršal Roberts v Pretorijo in s tem bo končana velika vojska, kakršni skoro ni primere v svetovni zgodovini. Manjši izgredi in upori s tem seveda nikakor ne bodo prenehali, a splošna burska ustaja bo potem za dalj časa onemogočena. Tem povodom se smemo pač ozreti na pričetek in tek sedanje vojske. Dne 10. oktobra lanske leto je potekla doba ultimata obeh predsednikov burskih republik in prve burske čete so prodrele v Natal. Potem je sledila cela vrsta porazov na angleški strani, najznamenitejši so bili porazi generalov Methuena pri Magersfonteinu, Gatacre pri Stormbergu in Bullerja pri Colenso, ko se mu je 15. dec. ponesrečil prvi poskus čez Tugelo. Dva dni pozneje je bil Roberts imenovan vrhovnim poveljnikom in 10. jan. je došel v Capstad. Mesec dni pozneje je prekoračil mejo Oranje države, 15. febr. je osvojil Kimberley in 17. febr. zajel Cronja s 3000 Buri pri Paardebergu. Teden dni pozneje, 28. februarja, so po dolgotrajnih vročih bojih došle Bullerjeve čete v Ladysmith in 13. marca je zavihrala angleška zastava v Bloemfonteinu. Pravo prodiranje proti Pretoriji se je pričelo 30. aprila in danes je Roberts že v Kroonstadu. Poleg njega prodirajo sedaj proti Pretoriji general Hunter v smeri proti Mafeking, generalni major Carrington s severa in tudi o Bullerju se govori, da bo

kmalu prodel skozi Zmajevske gore v Oranjsko ozemlje. Poslednja dva seveda ne bota še tako kmalu dosegla svojega namena.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 14. maja.

Dopolnilne občinske volitve v Ljubljani. Danes je volil tretji razred. Katoliško-narodna stranka ni postavila kandidatov in se volitve ni udeležila. Vse bi bilo mrtvo in naprednim agitatorjem so se sušila grla. V dolgočasnost mestnih volitev pa je posegel g. Avgust Erzin v veliko tolažbo žejnih naprednih agitatorjem z naslednjim oklicem: »Neodvisen kandidat! Častiti zavedni volilci! Pred durmi so občinske volitve. Drznem se samostojno pred Vas stopiti, da Vam naznanjam kandidaturu za III. volilni razred. Moja kandidatura se ne nanaša na nobeno stranko in je brez vsake politike, izvira le od tod, ker vsi čutimo potrebo obuditi v mestni dvorani krepko in zdravo opozicijo. Z ozirom na to, da se čutim popolnoma sposobnega za ta posel vsled svojega 25letnega službovanja na mestnem magistratu, kjer mi je vse poslovanje znano, kandidiram brez vsake agitacije v mestni zastop. Združite torej vsi zavedni volilci svoje glasove in volite enoglasno Avgusta Erzina, magistratnega uradnika, pet let v pokoju brez penzije, zdaj trgovca s premogom in z drvi. V slučaju, da zmagam, izjavljam, da ne vstopim v noben klub. Postopati hočem v mestni hiši nepristransko pa brezobzirno in neustrašeno ter se potegovati edino le za pravico in resnico«. Ljudje so se po Ljubljani smejali Erzinovemu dovtipu, pa tudi narodni stranki, ki je hitela pred »pretečo nevarnostjo« organizovat svojo črno vojsko. Včeraj so imeli naprednjaki shod v »Narodnem Domu«, kjer so hitro najeli več izvoščkov in poslali agitatorje na vse kraje. Peljali so se celo na »morost«, kjer so pili in upili, a izvoščka ne plačali. Danes je bil glavni tabor ob golažu »pri Zvezdici«. Prišel je na lice mesta dr. Tavčar ob strani Elije Predoviča in Jožeta Turka. Okolu njega so sedeli Jože Pavšek, Podlesnik, Tosti, ob levi strani Malovrha je sedel Altman in na drugi strani se je senčil jermenar Bartel. Pri golažu so sedeli socijalni demokratje, na čelu jim Kordelič, magistratni sluga v uniformi; okolu so pa letali razni Zorki, Železniki. Izmej vseh se je slišal glas znanega Müllerja: »A nama ne dubl, sej imama denar!« Dobili so vsi končno primerno porcijo naprednosti, največjo seve Baraga, ki je modroval: »Jaz volim iz prepričanja, agitiram pa tam, kjer je pink«. Veliko strahu je vzbudila vest, da nekateri volijo tudi Jožeta Umeka s Starega trga. Tako je bilo torej za zabavo občinstva dobro preskrbljeno, da bi bilo le tudi za davkoplačevalce z sedanjim mestnim zastopom!

Izid ljubljanskih občinskih dopolnilnih volitev. Vseh volilcev v III. razredu je 2073. Danes so dobili vstevši pooblastila: Ivan Škerjanc 482, Fran Terdina 477, Jernej Žitnik 480 glasov. Avgust Erzin je dobil 5 glasov, Jos. Pavliček, Luka Breskvar, Adolf Kordin, Avgust Jagodic, Jožef Terdina, N. Erzin, Fran Šeber po 1 glas. Katoliško-narodni volilci so ostali doma.

Osobne vesti. Pravni praktikant Ludovik Treo v Litiji je imenovan avskultantom. — Provizorni stavbeni pristav Iv. Jakš v Kranju je imenovan definitivnim. — Poročil se je v soboto v Gorjah pri Bledu realčni profesor Alb. Belar z gospodično Thomannovo. — Cesar je odlikoval okrajnega nadzdravnika v Gorici, cesarskega svetnika dr. Aleksandra Zerkoviča povodom prositve za stalno umirovljenje z viteškim križcem Fran-Josipovega reda. — V soboto so pokopali tu g. Viktorja Furlana, topniškega nadporočnika. Na grobu mu je ginljivo govoril vojaški kurat č. g. Fr. Ivanetič.

V pokoj stopi, kakor čujemo c. kr. deželnovladni svetnik in referent dež. šolskega sveta, g. Josip Merk po 37 letnem službovanju.

Pogreb. V soboto popoldne smo izročili zemlji nepozabnega nam gosp. Ivana Peterca. Ob odprtem grobu zbralo se je neštevilno pokojnikovih čestiteljev iz vseh slojev, vsaj je bil pokojnik od vsakega ljubljen in češčen. Pri pogrebu je bilo zasto-

pano polnoštevilno vodstvo katoliškonarodne stranke, katere delaven, požrtvovalen član je bil pokojnik, dalje smo opazili mnogo drugih odličnjakov vseh strank, zastopnike »Vzajemno podpornega društva«, »Meščanskega kluba«, »Katoliške družbe«, »Konservativnega obrtnega društva« pa tudi odposlanstvo kršč. socijalnih delavcev je prihitelo z zastavo »Slov. kršč. soc. zveze« zadnjo čast skazat svojemu podporniku. Naj počiva v miru blagi mož, čegar delavne roke nam ostanejo nenadomestne!

Novarno obolel. Cesarskega svetnika in poslanca Murnika je sinoči zadel mrtvoud na levo stran. — Danes se nam je sporočilo, da se je bolniku stanje nekoliko zboljšalo.

Vojaška godba dela Gradčanom dosti preglavic. Kakor znano, prepovedal je fml. Succovaty pred dvema letoma vojaški godbi v Gradcu igrati, ker so nemški prenapeteži dvakrat napali godbo bosanskega polka. Težko je pogrešala in še pogreša večina graškega prebivalstva vojaške godbe, ker je ni v Gradcu godbe, ki bi zadoščala za kake večje veselice. Občinski svet je naklonil Spörr-ovemu orkestru veliko podporo, da priredi časih kak večji koncert, toda Spörr ne more vsem potrebam ugoditi. Zato se je rodila med meščanstvom misel, naj bi se po graškem županu vložila pri intendantu Succovatemu prošnja, da dovoli spet vojaškima godbama v Gradcu koncertovati. »Grazer Tagblatt«, glasilo prusaskih neodrešencev, je strahovito zarohnel, ko je zvedel to namero, ter županu Grafu zaukazal, da naj rajši takoj odstopi, kakor bi vklonil tilnik vojaški oblasti. Navzlic temu je prejšnjo nedeljo, 6. t. m., kar ves Gradec drl v Maria-Trost, kjer je podjeten restavrater priredil vojaški koncert, ker vse je hotelo zopet slišati priljubljeno vojaško godbo. Včeraj, 13. t. m., sta bila naznanjena dva vojaška koncerta v graški okolici, eden v Maria Trostu, drugi v Göstingu. Nemški nacionalci pa so izposlovali pri okrajnem glavarstvu, da je prepovedalo koncert bosanske godbe, ker se boje, da bi se Gradčani s poslušanjem vojaške godbe napili morda nekoliko avstrijskega domoljuba. Intendant Succovaty je na to kratkomalo zaukazal, da ne sme nobena vojaška godba tudi v graški okolici igrati.

Spomenik so odkrili včeraj v nedeljo, 13. t. m. v graškem parku M. pl. Franck-u, ki si je za razvoj mesta Gradca, posebno pa mestnega parka pridobil velikih zaslug. Najbolj zanimivo pri vsi slavnosti je bilo, da ni bilo videti nobene, v Gradcu sicer neizogibne frankfurtarice.

Graški mizarji prično z današnjim dnem skoro v vseh večjih podjetjih stavkati. Glavna njih zahteva je, da se jim zniža dnevno delo na 9 ali vsaj na 9 in pol ur. Podjetniki so zahtevo svojih delavcev odbili, češ da za sedaj ne morejo nič odjenjati, ker že itak le s težka tekmujejo z dunajskimi mizarjskimi podjetji. Vspeh te stavke je za delavce zelo dvomljiv, ker delodajalci ne bodo nič popustili in ker bodo morali delavci, ko se sestracajo pod starimi pogoji lotiti se dela. Socijalni demokratje tirajo s silo delavce v stavke, da jih spravijo prav na nič in tem lažje vjamejo v svoje mreže in jim nakladajo razne strankarske davke.

Veliko razstavo cvetic, vrtnih rastlin in semenja je priredilo graško vrtnarsko društvo. Graška mestna občina, vlada in druge javne oblasti so hvalevredno podjetje dejansko podpirali. Razstava traja od 12. do 15. t. m. Mestna občina je letos napravila že dve razstavi štajarskega vina in sadja, ki sta bili proizvajalcem v veliko korist, ker so njih izdelki dobili dobre odjemalce. Ali ne bi kazalo, da bi začeli tudi pri nas prirejati take razstave za poljedelske, vrtnarske, vinarske, sadjarske, mlekarne in dr. pridelke in proizdelke?

Zanimiva porotna obravnava se vrši te dni v Gradcu. Na zatočni klopi sedi pet propalce najnižje vrste, trije bratje Pack, Sedlaček in Mutin, ki so obdolženi raznih skrivnostnih umorov, roparskih napadov ulomov in tatvin, ki so se lani dogodile v graški okolici.

Iz Idrije. Umrli je v Idriji upokojeni nadučitelj Janez Kogej. V soboto popoldne ga je zadel mrtvoud na možgane in ob 8. uri zvečer je izdihnil svojo blago dušo. Pogreb je bil danes (ponedeljek) popoldne ob 5. uri.

Porotne obravnave v Celovcu se prično 12. junija.

Tržaški Slovenci so včeraj v Rocolu v dvorani g. Prašelnja slovesno otvorili slovenski otroški vrtec. — V nedeljo 20. t. m. predstavljali bodo v redutni dvorani gledališča »Politeama Rossetti« opereto »Čevljar barona«.

Porotne obravnave v Gorici. Pred goriškimi porotniki je bil oproščen Josip Pagon iz Tolmina, bivši c. kr. sodnijski kancelist v Cerknem. Tožen je bil radi poverjenja 1101.09 kron in zanemarjenja uradnih dolžnostij. Pripoznal je, da je od raznih strank porabil zneske, katere so mu izročile a ni mogel sproti zalagati pridržanih zneskov. Sedaj je primanjkljaj deloma že pokrtil. Kričeč je slučaj, da je Ant. Klavčarju z Jesenic pridrževal obroke, katere mu je Klavčar pošiljal, da bi jih pošiljal kranjski hranilnici. Ker kranjska hranilnica ni dobila obrokov, prišlo je do dražbe. Pagon je star 42 let ter ima družino s 7 otroki.

Slavnost Gutenberga priredi tiskarsko društvo primorsko dne 24. junija v spomin 500 letnega rojstnega dne Gutenberga. Vspored je zjutraj slavnostni sestanek, popoldan pa koncert.

Z Gorenjskega. V Kranju se je poskusil umoriti A. Keršič, doma s Klanca pri Kamniku. S hodnika g. Perissinija je skočil v globočino 20 m, a se ni ranil smrtnonevarno. — V Škofji Loki je g. Iv. Mali kupil od gospe Jesenkove hišo za 24.000 kron in ondi otvori trgovino.

Iz Beljaka se poroča, da je ondi padlo precej snega.

Premovanje konj. Na Kranjskem se bodo 1. 1900. delila državna darila za konjsko rejo: a) za kobile z žrebetom, ki se sesa ali je že odstavljen; b) za mlade zaskočene kobile in c) za žrebce v naslednjih sedmih konkurenčnih postajah: dne 3. sept. ob 10 uri dopoldne v Lescah, dne 4. sept. v Kranju, dne 5. sept. v Kamniku, dne 6. sept. na Vrhniki, dne 7. sept. v Ribnici, dne 15. sept. v Trebnjem in dne 17. sept. v Št. Jerneju. Razdelilo se bo skupno 3000 kron in 60 srebrnih svetinj.

Podpore za škrofulozne otroke. Kakor v preteklih letih bode dež. odbor tudi letos nekaterim škrofuloznim otrokom podelil podpore po 50 gld iz dež. zaklada, da jim bo mogoče iti v morsko kopel v Gradež. Dotične prošnje naj se pošljejo do 10. junija t. l. dež. odboru v Ljubljani, morajo pa biti podprte s krstnim listom, z zdravniškim ter ubožnim spričevalom.

V slov. izobraž. in zabav. društvu „Naprej“ v Gradcu je končal v soboto, 12. t. m. prof. Fr. Hauptmann svoja poljudna, vedno temeljita predavanja o magnetizmu in elektriki. Teoretična izvajanja je kaj spretno in umljivo izpopolnjeval z nebrojnimi, zares lepimi poskusi na najrazličnejših aparatih. Občudovali smo gospoda profesorja, kako preprosto in vsakemu dostopno je razložil vse električne priprave, ki se rabijo v praktičnem življenju, kakor telegraf, telefon, dinamostroj, električno luč itd. Dal Bog, da najde vrli gospod profesor kaj naslednikov, ki bodo hoteli naše ukaželjne ljudi poučevati tudi v drugih strokah človeškega znanja.

Ljubljanske novice. Povožil je včeraj čez noge z ročnim vozičkom postrešček št. 11 J. Leben na Resljevi cesti občeznanega umirovljenega železniškega uradnika g. Ziliča. Nek kolesar pa je povozil posestnika Prebica z Brezovice. — Ljubljanski policaj in žabe. Mestni policaj S. ima silno rad žabe. Kadar ima čas, jih lovi. Zadnjič je naložil cel žakelj takih malih živalic. Ko jih je transportiral v mesto, srečal ga je v mestnem logu mitniški paznik, kateremu je moral pokazati malho. »E žabe imam,« zatrjeval je policaj. »Podobne so res,« je odvrnil mitničar, »pa so le — krote.« S. se je konečno res prepričal, da ima v žaklju samo mlade krote, in z veliko jezo je zagnal krote in žakelj v Mali graben. — Predstava. Prihodnjo nedeljo ob sedmi uri zvečer bode »Katoliško mladeniško društvo« v Ljubljani v »Rokodelskem domu« predstavljalo žaloigro »Dr. Čuden in njegov sluga«. — Kap je zadela 12letnega sinčka bivšega slovenskega igralca gospoda Julija Šušteršiča, sedaj solicatorja pri dr. Furlanu. Udarilo ga je po desni strani. — Z rešilnim vozom so prepeljali v bolnico lekar-

narjevo vdovo Hedviko Fabijani, ki si je v svojem stanovanju na Starem trgu št. 15 zlomila nogo. — Fantje na Ilovci so imeli včeraj hudo kri, ker je bilo mnogo pijače od narodno-naprednih agitatorjev. Stepli so se Anton in Franc Srnjak, Jakob Jesih in Janez Hrastar, katerega so znatno pobili s kamenjem. — »Mašino gledat« se je izmuznil od doma triletni sinček čevljarja Brajerja v Florijanskih ulicah št. 14. Šel je do železniškega tira v Lattermannovem drevoredu in ondi čakal vlaka. Ko je vlak pridrdral, opazil ga je čuvaj in ga rešil, da ni preveč pogledal mašine. — Ukradel je neznan tat 20 kron Mariji Troha. — Delo ustavili so danes pri kranjski stavbinski družbi vsi laški zidarji. Pravijo, da se jim je obljubilo po 3 lire na dan, a se jim sedaj plačuje le po 90 kr. — Aretovala je policija pri Dalmatincu nekega delavca, ki je nesramno proklinjal Boga in Mater Božjo. V tivolskem gozdu so aretovali Uršulo Korošec. Za brambo je imela pri sebi dva psa, ki sta jo srdito branila in cvileč spremila do magistrata.

Razburjenje mej šišenski fanti. Iz Spodnje Šiške se nam piše: G. M. bode te dni popeljal na dom znano krasotico iz Zgornje Šiške. Včeraj so šli na nevestin dom po balo in umevno je, da so fantje »bališ zašrangali«. Posredovanje je prevzel širokoplečni starestina. Fantje so na vsak način zahtevali za prosto pot 45 gld. »E« prišel je »glihati« starestina, »toliko ne damo, 20 gld. pa«. »Ne boš«, bil je unisono odgovor zgornješišenskih fantov, »nevesta ima 4000 gld. dote, zato niso naši procenti previsoki«. Starašina se je nato hladnokrvno vsedel na voz in ukazal konje pognati. A šišenski fantje so kot komarji plačili na konje in so hoteli, da bališ ostane v Zgor. Šiški, dokler ne dobe 45 gld. Oče starašina se je zopet skobacal raz voza, pograbil jednega za zadnji plat in ga vrgel v bližnjo vežo. Tudi drugi fantje so na ta način leteli od bališa. Kaj bo sedaj, ne vem, dekleta pa pravijo, da bodo fante maščevale s tem, da bodo nevesti »ajdovce zažgale«.

Pogorela je 6. t. m. popoldne hiša posestnika Pavla Povše v Sibeniku pri Radečah z vsemi gospodarskimi poslopji. Škodo cenijo na 1200 kron, zavarovan je bil le za 800 kron.

Zgubil se je slaboumni J. Pavel Zemljan iz Vrhpolja pri Moravčah. Že pred tremi tedni je šel bos in slab oblečen od doma skozi Trojane proti štajerski meji, a ni se zvedelo, kam je krenil naprej.

Poskušen samomor. Dne 9. t. mes. popoldne si je na njivi posestnika Kastelca iz Kožlevec porinil v prsa nož Fran Irt. Mej popludansko malico mu je namreč oče Jakob očital radi njegovega nelepega življenja, kar je pa sina tako razvnelo, da je v hipu storil opisano dejanje in se smrtnonevarno ranil.

Angleški gigerli so si izmislili nekaj posebno novega. Nositi so začeli telovnike iz temnozeleno kože krokodilov.

Društva.

(Zabavni večer v kat. društvu za delavke.) Vsako leto okrog praznika sv. Ivana Nep. priredi katoliško društvo za delavke svojemu ljubljensmu predsedniku na čast društveno zabavo. Tako tudi letos. Zbralo se je mnogo prijateljev društva kakor tudi društvenic, in uverjeni smo, da nikomur ni bilo žal, kdor je prišel. Že nagovor g. podpredsednika nas je uvedel v situacijo večera, še bolj pa M. Klepec, ki je gladko in z občutkom prednašala čestitko č. g. predsedniku. Pevski del je bil čist in svež, zlasti smo se radovali venčka narodnih pesmij, katerega je že četrtič povil našemu društvu v zabavo č. g. pevovodja Fr. Ferjančič. Mnogoštevilnemu pevskemu zboru se je naposled hvaležno odzval č. g. predsednik godovnjak, a tudi občinstvo je po vsaki točki glasno ploskajoč priznavalo lepe društvene uspehe. Naposled pa še vesela igra! To vam je bilo smeja! Od skrbne gospodinje, ki, če ni drugače, ostane še pred petelinjim petjem, do njenih malce zaspanih dekel in od teh do botre Katre, ki »hudo rada stori komu kak prijazenost« — skratka vse uloge so bile vzete iz življenja in so se na deskah tako poživile, da je bilo občinstvo kar prevzeto teh živahnih pokretov in svežega gibanja. Pripoznajmo, da smo se prav odkritosrčno radovali tega večera in želeč č. g. predsedniku še mnogo zdravih godov, želimo i društvu nadalje toliko živahnosti in toliko neprisljenega veselja.

Telefonska in brzojavna poročila.

Budimpešta. 14. maja. Po slovesnem vsprejemu se je cesar razgovarjal z raznimi delegati. Mej drugim je vprašal posl. Stürkha, govoreč z njim o dež. zboru štajerskem, ali sploh ni bilo nobenega slovenskega poslanca v zbornico in kaj je temu vzrok? Stürkh je dejal, da konkretnega povoda zato ni bilo, marveč le splošna ogorčenost, da so pa nemški poslanci tembolje sami poskrbeli za koristi Spodnjega Štajerja (!). Delegatu Vencajzu: »Ali ste prvokrat delegat? Ali ste tudi v deželnem zboru? Ali si je že Ljubljana kaj opomogla po potresu?« Delegat je prvo vprašanje potrdil, drugo zanikal in na tretje odgovoril: Na zunaj se je Ljubljana pač dvignila, v gosp. oziru pa še vedno zelo trpi na posledicah potresa in jih brez posebne pomoči ne bo mogla zmagovati. — Z mladočeskimi poslanci se je cesar razgovarjal o državnem zboru ter povdarjal potrebo parlamentarnega delovanja. — Razgovor z avstrijskimi delegati je trajal 10, z ogerskimi pa 30 minut.

Budapešta. 14. maja. Avstrijska kvotna deputacija ima danes popoldne sejo. Kvota bo obveljala dosedanja in sicer za 1½ leto.

Dunaj. 14. maja. Turška vlada ni dovolila avstrijskemu vojaškemu atašeju majorju Giessl potovati v Arm-njo; avstrijska vlada je turški naznaila, da bo vkljub temu nastopil pot in sicer na odgovornost turške vlade.

Pariz. 14. maja. Nacionalisti so tudi pri ožjih volitvah o občinski svet dosegli v Parizu velike vspehe. Od 80 mestnih svetovalcev so jih dobili nacionalisti 51 in sicer 10 konservativcev, 32 nacionalistov in 8 nacionalistov-radikalcev, vladna manjšina ima le 29 zastopnikov.

Rim. 13. maja. Senat je včeraj z 79 proti 60 glasovom vsprejel vladno predlogo glede illegalnih zakonov.

Berolin. 14. maja. Nemški prestolonaslednik pojde prihodnji mesec v družbi državnega tajnika Bülowa obiskat laškega kralja.

Newjork. 14. maja. Na Manili so prišli na sled zaroti. 100 oseb, mej njimi mnogo uradnikov, so aretovali. 3000 Filipincev je naskočilo Bulan in umorilo angleško posadko.

Vojska v Južni Afriki.

V Londonu vlada znova nepopisna radost. Maršal Roberts je sporočil, da je v soboto proti večeru brez ovir došel v drugo oranjsko glavno mesto Kroonstadt in tam razobesil angleško zastavo. Predsednik Steyn je ostavil mesto v petek, proglasivši Lindley, mesto na jugovzhodni strani od Kronstadta blizu izvira reke Valsch, za sedež oranjske vlade. Kroonstadt je majhno mesto z 2000 večinoma kmečkimi prebivalci v višini 4489 čevljev nad morjem. Angleže loči sedaj le še 100 angleških milj od transvalskega mesta Johannesburga. Vse je sedaj radovedno, kako bodo Angleži prekoračili mejno reko Vaal.

London. 14. maja. Angleške čete, ki imajo osvoboditi Mafeking, pridejo danes ali jutri pred mesto, ki ima živež samo do petka.

London. 12. maja. Reuterjev urad poroča iz Rietspruita 10. t. m.: Buri so se ustavili angleškemu prodiranju ob reki Zand. Zasedli so pozicije severno od reke v celi črti od Hamiltonove armade na vzhodu, do Huttonove na zahodu. Boj se je omejil skoro samo na topništvo, a tudi infanterija je bila angaževana na raznih mestih. Angleške izgube niso velike. General Hutton je imel več bojev z burskim topništvom, a so v vseh podlegli Buri. Angleži prodirajo dalje in so ujeli 20 Burov.

London. 13. maja. Lord Roberts brzojavlja 12. t. m. ob 8. uri zjutraj iz Boschranda: Nahajamo se osem milj južno od Kronstadta. Sovražnik je ponoči ostavil skrajne utrdbe. General French se je polastil včeraj prehoda čez reko Valsch.

London. 14. maja. Lord Roberts brzojavlja 12. t. m. ob 10. uri zvečer: Brez odpora smo danes došli v Kroonstadt in razobesili angleško zastavo mej navdušenjem maloštevilnega angleškega prebivalstva. Predsednik Steyn je pobegnil včeraj, ker se mu ni posrečilo, da bi pridobil Bure za odpor. V posebni proklamaciji je proglasil Lindley za nov sedež oranjske vlade.

London. 14. maja. Roberts je prišel tako nepričakovano v Kroonstadt, da Buri niso mogli razrušiti železnice, vendar so stroje vzeli seboj, drugo pa sežgali.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prevel I. B.—c.

(Dalje)

„Za vraga!“ reče don Rodrigo, „postal si pes, ki leži v svojem hlevu na slami in se mu kvečjemu zljubi zakaditi se pod noge njemu, kdor pride mimo vrat, a uže pri tem gleda, če so mu domači na pomoč za hrbotom; oddaljiti pa se od njih ne upa.“

„Jaz menim, gospod, da sem navel vzroke...“

„Potemtakem?“

„Potemtakem“, odreže se prostodušno Griso, ker ga je don Rodrigo tako trdo prijel, „potemtakem, gospod, pa mislite, da jaz nisem govoril. Levje sroč, zajčeve pete, jaz pojdem.“

„Saj nisem rekel, da pojdi sam. Vzemi s sabo par razboritih... Sfregiata in Tiradritta. Pogum velja, bodi zopet Griso! Tri postave, kot ste vi; ako greste mirno, bode vas vsakdo pustil iti svojo pot. Biričem v Monzi bi moralo uže precej dolgčas biti na svetu, da bi se lotili za sto srebrnikov takó nevarne igre. Sicer pa menim, da jaz tudi tam nisem tako nepoznan, da bi nič ne veljalo, če je kdo moj sluga.“

Ko tako nekoliko osramoti Grisa, dá mu še bolj podrobnih ukazov. Griso vzame s seboj tovariša in se odpravi na videz veselo in pogumno, v srcu pa preklinjač Monzo, nagrade, ženske ter gospodove muhe. Bil je podoben volku, ki gre sé snežene gore, gnan od lakote, s skrčenim želodcem, da bi se mu lahko rebra štela, v dolino, se časih ustavi, privzdigne šapo in maha z ogo-ljenim repom,

steguje nos in vola po vetriču, in ako zavoha človeka ali orožje, napne ostru ušesa, vrti krvave oči, iz katerih gleda pohlep po plenu, pa tudi strah pred lovom. — Kdor hoče morda vedeti, odkod je navedeni verz, njemu povem, da je vzet iz dosedaj še nenatiskane mešanice o križarskih vojskah in lombardih, ki pa kmalu ne bo več nenatiskana in bo povzročila mnogo hrupa. Zapisal sem ga, ker mi je baš prišel pod pero, povem pa, odkod je, da se ne dičim s tujim perjem: ker bi sicer utegnil kdo misliti, da sem hotel s tem verzom prebrisano namigniti, da sva jaz in pi-sec one mešanice brata in da jaz poljubno brskam po njegovih rokopisih.

Druga stvar, katero je premišljeval don Rodrigo, pa je bila ta, kaj bi napravil, da bi se Renzo več ne vrnil k Luciji, sploh več ne prišel domov. V to svrhu sklene, zagroziti mu z zasledovanjem, kar bi mu ta ali oni prijatelj prinesel do ušes in mu tako pregnal veselje, vrniti se v vas. Misli si, da bi bilo najvarnejše, če ga spravi iz dežele, in tu bi mu precej šla na roko gosposka. Dogodku v župnišču bi se dal na primer vtisniti značaj zločina, dal bi se naslikati kot napad, nasilstvo, po doktorju bi to naznanil gosposki, katera bi imela najlepšo priliko, dejati mladeniča pod ključ. A spomni se, da on ne sme premešavati te nečedne zadeve. Ne ubija si dalje glave in se odloči, stvar odkriti doktorju Azzecca-garbugli, v kolikor je bilo treba, da mu razloži svojo željo. — „Saj je dovolj naredb! In doktor ni baš slepa kokoš. Kako stvar bode uže našel, kakih otrobij bode uže navezal na hrbet onemu capinu; sicer mu dam drugačno ime.“ — A na svetu se dogode čudne stvari! V tem, ko je don Rodrigo premišljeval, kako bi izrabil zase doktorjevo navihanost, šel mu je na roko nekdo drugi, Renzo sam, kar bi si nihče ne mislil, šel mu je na roko

bolj ročno in varno kakor bi to zamogel sam doktor Azzecca-garbugli.

Videl sem nekoč več kot potrebno živahnega dečka, ki pa je bil sicer skozi in skozi pošten. Videl sem ga večkrat zvečer, ko je s težavo gonil pod streho svojo čredo morskih prašičkov, ki so se po dnevi pasli na vrtu. Rad bi bil vse na jedenkrat spravil v hlev; a vse zaman. Na tej strani mu uteče ta, a mej tem ko mladi pastirček teče za njim, da ga prižene zopet k čredi, uidejo mu na drugi strani trije, štirje in se razkropé na vse plati. Dečku poide potrpežljivost in se uda njihovim muham; najprej spravi pod streho one, ki so bili tik vrat, potem gre po ostale in jih prižene posamič po dva, tri, kakor je bilo uže mogoče. Takó moramo ravnati tudi mi z osebamí te povesti. Ko smo spravili Lucijo v varno zavetje, šli smo k don Rodrigu; sedaj pa njega zopet zapustimo in pojdemo za Renzom, katerega smo izgubili izpred očíj.

(Dalje prib.)

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m. srednji zračni tlak 736-0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Veterevi	Nobó	Pahlavina v 24 urah
12	9. zveč.	735-2	7-1	sl. vzh.	oblač.	
13	7. jut.	733-7	6-5	sl. jug.	oblačno	5-2
	2. popol.	733-0	11-5	sl. svzh.		
13	9. zveč.	732-1	10-8	brezvetr.	oblačno	
14	7. jut.	730-0	11-1	sl. svzh.	oblačno	4-5
	2. popol.	727-3	19-8	sl. jvzh.	pol. oblač.	
Srednja temperatura sobote 6-3°, normale: 13-7°						
Srednja temperatura nedelje 9-6°, normale: 13-8°.						

Tržne cene v Ljubljani.

Tedensko poročilo

od dné 6. do dné 12. maja.

	K	h		K	h
Goveje meso I. v. kg	128		Pšenična moka 100 kg	29	—
„ II. „ „	112		Koruzna „ „	18	—
„ III. „ „	96		Ajdova „ „	36	—
Telečje meso „	120		Fizol, liter „	16	—
Prasičje „ sveže	140		Grah „ „	20	—
„ „ prek.	140		Leča „ „	24	—
Kostrunovo meso „	80		Kaša „ „	22	—
Maslo „	2	—	Ričet „ „	22	—
Surovo maslo „	190		Pšenica „ 100 kg	18-80	
Mast prasičja „	140		Rž „ „	16	—
Slanina sveža „	136		Ječmen „ „	15	—
„ prekajena „	144		Oves „ „	12-40	
Salo „	120		Ajda „ „	19-60	
Jajce, jedno „	—	5	Proso, belo „	20	—
Mleko, liter „	—	16	„ navadno „	14	—
Smetana, sladka liter „	80		Koruz „ „	13-80	
„ kisl „	80		Krompir „ „	7	—
Med „ „ kg	—	—	Drva, trda, m ³ „	7	—
Piščanec „ „	130		„ mehka „ „	5	—
Golob „ „	40		Seno, 100 kg „	4-40	
Raca „ „	—	—	Slama „ „	—	—
Zajec „ „	—	—	Stelja „ „	—	—

Zahvala. 450 1-1

Za prísérno soúťje mej boleznijo in ob smrti našega iskreno ljubljene, nepozabnega sina, brata, svaka in strjca, gospoda

Ivana Peterca

za mnogobrojno udeležbo od blizu in daleč na zadnji kratki, vendar za nas prežuní poti, istotako za dobrotno darovane krasne vence izrekamo s tem svojo najtoplejšo zahvalo.

V Ljubljani, dné 12. maja 1900.

Rodbini Peterca - Pollak.

Barve za učence

ima v največji izheri v zalogi tvrška **BRATA EBERL v Ljubljani**, Francšćanske ulice. 228 19 11-1

Vnanja naročila proti povzetju.

Učenec

se sprejme v trgovino z mešaním blagom

Friderik Homann

447 2-1

v Radovljici.

Umetni ogenj

zanesljiv izdelek, s krasním učinkom, pošilja po najnižji ceni 548 5-1

ognjarski laboratorij **J. Winkowitsch** v Građen, Hofgasse 3.

— Ceniki brezplačno. —

Na prodaj je

hiša št. 63

v Velikem Mengšu

imajoča štiri sobe, dve kleti; krita je z opeko. **Zemljišča** je pri hiši za 15 meríkov posetve. — Natančneje se poizvé pri Andreju Goljarju, v Podgori št. 3, pošta St. Vid nad Ljubljano. 446 4-2

Sprejme se

trgovski pomočnik

kateri je dobro izurjen v trgovini z mešaním blagom, pri **Jakobu Dereani-ju** v Žužemberku. — Pogoji po dogovoru. 435 3-3

Gostilna na Studencu,

nasproti blaznici,

toči vsaki dan **sveže Kosler-jevo pivo**, rúdeče in rumeno vino, kavo itd. 438 3-2

Služba organista

v mestni župniji Kranj

se razpisuje do konca maja t. l.

Dohodki po dogovoru. — Oglasiti se je pri podpisnem.

Kranj, dné 10. maja 1900.

A. Mežnarec,
mestni župnik.

440 3-2

Razpis.

Podpisani razpisuje

zgradbo popolno novega šolskega poslopja za enorazredno ljudsko šolo na Rovih, okraj Kamnik

potom **javne manjševalne dražbe**, ki se bo vršila na Rovih pri „Pircu“

dné 2. junija 1900 ob 9. uri dopoldne.

Zidarska, tesarska in druga dela, stavbeni načrti in troškovni preudarek, so pri istem na upogled. Vsako delo, tudi kopanje tal, se bo posebej oddalo. Opeka se bo vzela od najcenejšega ponudnika.

Vsak prevzemnik bo moral položiti 10% vadiuma.

Krajni šolski svét na Rovih,

dné 14. maja 1900.

Janko Šiška,
predsednik.

Josip Širca v Žalcu,

tovarniška zaloga najslavnejših in najboljših koles, kakor:

„Puch“, „Meteor“, „Waffen“, „Slavia“,

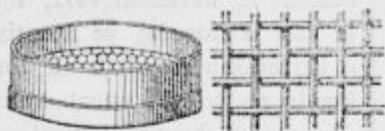
potem drugih raznovrstnih, z novimi iznajdbami opremljenih, garantiranih koles, priporoča se preč. duhovščini in sl. občinstvu.

Cena od 80 gld. naprej proti gotovini, po dogovoru tudi na obroke. 426 6-2

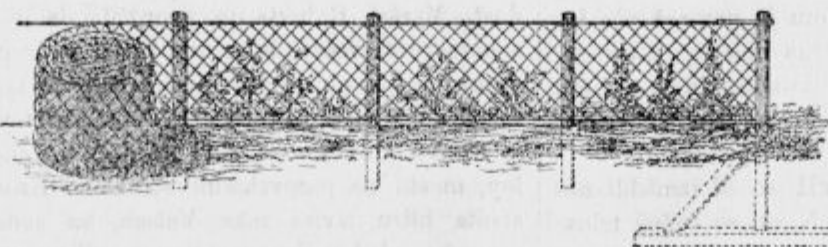
Lastna popravljavnica.

Zaloga posameznih kolesnih del in kolesarskih potrebščin

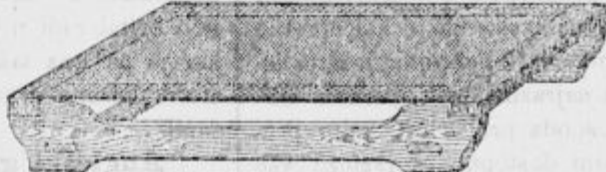
— Točna in kulantna postrežba. —

Narejena sita in rešeta z lesenim obodom v vseh velikostih.

Ograja gozdov, pašnikov, vrtov itd

Elastične posteljne mreže (Spiral-Drahtmatratzen) iz galvanizirane jeklene žice.

289 12-8

Karol Zupančič, Jurjevica pri Ribnici, Kranjsko,

izdelovatelj žičnih (dratenih) tkanin ter pletenin in trgovina s sitarskim, rešetarškim in lesenim blagom.

Priporoča slavnemu p. n. občinstvu svoje **pletenine iz žice**, pletene s strojem po uzorcih, za ograjo gozdov in vrtov, za fazanerije, kurnike, golobnjake; **mreže za presejanje** gramoza in peska. — Izdeluje in ima veliko zalogo **medene, pocinjene in železne tkanine** za stroje, mline, okna, line, kleti; **mesne sitnice**, prožne posteljne mreže (Drahtmatratzen) v raznih velikostih, raznovrstna sita, rešeta za tovarne in mline, kape za ogrebanje čebel, pokrivala za jedila, **razno leseno (suho) robo** itd. po najnižji ceni. — **Ceniki na zahtevanje brezplačno.**

Dunajska borza.

Dné 14. maja.

Skupni državni dolg v notab	98-45
Skupni državni dolg v srebru	98-06
Avstrijska zlata renta 4%	116-60
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	98-—
Ogerska zlata renta 4%	116-75
Ogerska kronska renta 4%, 200	91-95
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1775-—
Kreditne delnice, 160 gld.	723-50
London vista	242-70
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	118-27

20 mark	23-66
20 frankov (napoleonor)	19-27
Italijanski bankovci	90-73
C. kr. cekini	11-34
Dné 13. maja.	
3-2% državne srečke l. 1854, 250 gld.	168-—
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	157-50
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	20-25
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	94-60
Tisne srečke 4%, 100 gld.	138-50
Dunavske vravnave srečke 5%	254-—

Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	108-50
Zastavna pisma av. osr. zem. kred. banke 4%	95-—
Priporitne obveznice državne železnice	418-—
„ južne železnice 3%	327-—
„ južne železnice 5%	119-25
„ dolenskih železnice 4%	99-50
Kreditne srečke, 100 gld.	400-—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	335-—
Avstrijskega rúdečega križa srečke, 10 gld.	41-50
Ogerskega „ „ 5 „	20-25
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	13-—
Rudolfove srečke, 10 gld.	63-50

Salmove srečke, 40 gld.	175-25
St. Genois srečke, 40 gld.	183-—
Waldsteinske srečke, 20 gld.	178-—
Ljubljanske srečke „ „	49-—
Akcijske anglo-avstrijske banke, 200 gld.	285-—
Akcijske Ferdinandove sev. želez., 1000 gld. st. v.	623-2
Akcijske tržaškega Lloydja, 500 gld.	790-—
Akcijske južne železnice, 200 gld. sr.	110-—
Splošna avstrijska stavbinska družba	184-—
Montanska družba avstr. plan.	515-—
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	400-—
Papirnih rubljev 100	256-—

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za izgube pri třeibanjih, pri iztřeibanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako třeibanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Monjarnična dolniska družba

„M E R C U R“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnili v vseh gospodarskih in finančnih stvaréh, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni svétí za dosego kolikor je mogoče vsecega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavníc.